

VENTA
30 exemplars 4 pesseta

Un número solt
5 cèntims

SUSCRIPCIÓ
ESPANYA
Un trimestre 4 pesseta

EXTRANGER
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

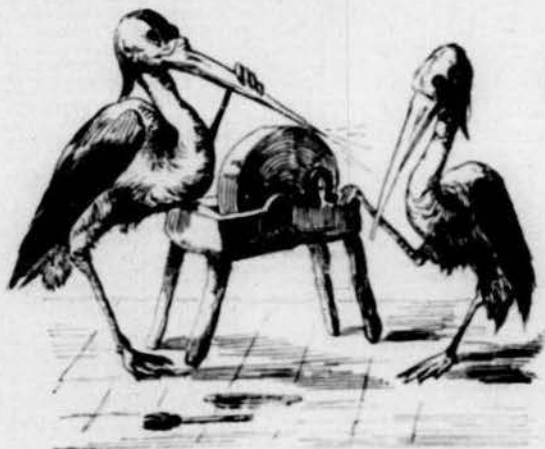
FAULA

Un gatot que 's pensava ser molt viu
d' aucellarros estranys va veure un niu.

Y era tant lo que feu per conquerirlo
que 'l pare dels menuts va castigarlo.

Mes veyent altre dia nova ofensa
a ferse bona punta al bech comensa.

Y en aras del carinyo paternal
clavat moria 'l hadre al mateix pal.

Aixó vol dir, lector, sens ferhi ambuts,
que may vulguis que 't toquin los menuts.

timoi als té també sa penalitat en lo Còdic. De modo, que aquí no basta la absolió dels que fins avuy han vingut sent las victimas de las iras del intolerant Esquerra.

Ja que aquesta vegada afortunadament ha sigut possible que 's fes justicia, donat lo imprudent i temerari de la causa, es precís que 's probi fins a l'últim pot arribar tractantse d'un imprudent rector i uns liberals honradíssims.

Si nosaltres nos trobèssim al lloch dels que han sigut objecte d'aquest procés i absolió, formularíam denuncia contra 'l rector per acusació falsa i per desobediencia a la autoritat, probada en la sentència transcrita.

Que no prosperava això a la audiència de Manresa: Recurs al Tribunal Suprem.

I llavors veuríam si es possible que un ensonnat del poble del *pare Claret* pugui anteposar-se al esperit liberal de la vila, pugui fer incoar processos per sos fets particulars i per satisfèr baixas passions, sens cap temor als resultats de lo que pugui sobrevènnirli per sa desatentada conducta.

CARCUNDERISME VERGONYANT

L' alcalde de Cassà de la Selva, fent lo caldo gras a la gent de clatell mollut, se porta com si fos un defensor del héroe del As d'oros, com si fos un carcuta vergonyant, ab tot i pertèixe a la fracció liberal... monàrquica.

Fa poch dias va morir-se un vehi i se 'l volgué enterrar ab música. S' anà a demanar permis al alcalde, i aquest, no trobantse prou fort en gimnástica autoritaria pera resoldre tan difícil cas, s' aconsellà del burot negre mossen Genoni, resultant de tals consells la concessió del permis a la comissió de que no fos la orquesta nova la que anés a tocar. (Que tal si es això ficarse aquí: la autoritat allà ahort no pot, ni deu, ni la demanen?)

Y volen saber perquè 'l sotana negra y 'l vara ab borlas volen declarar en huejta forçada la orquesta nova: Donchs perquè fa uns quatre ó cinch anys que dita orquesta tocava 'l diumenes de quaresma las sardanas que 's ballavan a plasa.

Y a propòsit de las sardanas. També aconsellat pels enganya-animas, lo tal adoba-cossos ha privat las sardanas aquest any durant la quaresma. Han acudit los vehins de Cassà en recurs d'alsada contra tal disposició al governador de la provincia; mes com tractantse d'autoritats si m'embrutas i'emascaro, lo Pons Pilat de Girona ha enviat aquell recurs a informe del Borrego de Cassà, y se suposa que 'l tal alcalde contestará despés de Pasqua perquè 's resolgui a temps si 's pot ballar ó no 's pot ballar per la quaresma. Si aixó no es bon modo de matar pussas alcaldesas, que ni may.

Pero vingim aquí, D. Pep dels seus pecats: no 's considera capás d'aguantar la vara sense 'l consells interessats de la gent d' iglesia, casi sempre en oposició al esperit del poble: Donchs dimiteixi y en pau. No li dona pena, a vostè que 's diu liberal fusionista, que a Cassà no 's pugui fer durant son regnat d' alcalde lo que sens cap inconvenient va ferse durant la dominació conservadora: ¡Vaya uns liberals ab més taf d'encens!

Creguim, Sr. Alcalde; no remugui massa lo que encara avuy sembla una bassa d' oli, perquè si arriba a formarsen un mar esbaldat podria perdreshi algu, y vostè 'n tindria la culpa.

Los liberals de Cassà no 's dexarán intimidar pel carcuterisme vergonyant que ha fet presa en vostè, y...

Prou per avuy

Si 's ho mereix, continuarem en un altre número.

CARTAS DE FORA

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Banyolas 3 Mars de 1888.

Estimat amic: Vaig a ferli una petita ressenya de las amenasas que havem tingut de seguir los liberals d'aquesta vila ab motiu de la representació del drama religiós *La Mort y Passió de Jesucrist*, conegut vulgarment aquí per *La Presa*.

La alguns dias abans del Carnaval comensat los ministres del retrocs a conquistar las antipatias dels liberals banyolins ab una pias-

dosa y flamenga sarsuela mística. Las empenyeren contra Terpsicore y 'ls joves que frequenten sos temples, lo que no deixá de ser un gran be per las societats de ball, puig tot fou lo predicar en contra d' ellas com lo veures més concoreguadas, brillant més que may *El Porvenir* y *El Iris* en mitj de la persecució que 'ls fevan los arriencos-caxals místichs.

Mes tornant a lo d' avuy, es lo cas que a uns quantos joves del Ateneo Banyolense se 'ls hi occorregué representar lo citat drama en lo teatro Centro Banyolense, lo que sapigut pels capelluts y apressurats a prohibir a sos teigreros que l' anessin a veure, valentse de tot género d' amenasas, coaccions y violencias. Tal procedir no deixá de servir de gran propaganda a favor dels iniciadors, fent aixó que 's dongués una importancia al assumpto que realment no tenia.

Pera restreure concurrencia a dita funció se valgueren los ensonnats de tota mena de medis, desde la amenasadora y ridícula persuasíó fins a la injusta y criminal violencia. Si 'l que diuhen fos veritat... ¡quantas ánimas haurian quedat eternament condemnadas a bullir en las Calderas d' en Pere Botero!... Mes com de las ánimas tothom se 'n riu, elix també procuran condemnar los coscos, de lo qual ne pot donar mostra algun obrer despedit de sos treball y quedantse en la més espantosa miseria ell y sos fills per haver anat a veure *La Presa*, com aixis mateix ho poden assegurar alguns masovers trets de sos concios per influencias clericals, y finalment los músichs, que s' han engallinat de las amenasas y han preferit no tocar y perjudicarse. ¡Que li sembla, Sr. Director, si saben cumplir nostros consontats ab alló de ser dignes ministres d' un Deu tot pau, bondat y mansuetut: Ja li dich jo que fentho aixís se lluheixen.

Mes los liberals de Banyolas, ben lluny de intimidarse devant de tals provocacions y violencias, corregheren entusiasmatas a omplir la sala del teatro poch menos que en so de manifestació, que a pesar de lo molt espayosa que es la tal sala, no hi hagué assiento per tots.

Per aquesta derrota clerical donem un mercescut aplaus a la societat organitzadora y acabem dihent:

¡Avant y sempre avant, banyolins! que ab actes com aquest 's esquila més llana que un gitano en cent anys.

SATURNO

Sant Celoni 4 Mars 1888.

Endiablât Director: Lo dia 23 de Febrer los capellans d' aquest poble no 's entenian de feyna treginant ánimas cap al cel.

Y vetaquè que en Francisco Cot, lliure pensador, topá ab una d' aquestas comitivas de ferrocarril celestial, y no treyentse la gorra, un *gorri-gori* l' empenyé ab mals modos pera que 's descubris, y ell 's ho escolta com qui sent ploure y té al costat la majoronia.

L' endema fou citat 'l hereje a cal jutje, é interrogat, ell digué que no 's va treure la gorra perquè no creya en res de tot lo que aquells trastos signifiquen.

Després d' algun sermó ab una eloquencia de jesuític en quaresma, l' amenassaren ab que si hi tornava li aplicarian tot lo rigor de la llei.

Vol fer lo favor de dirme, Sr. Director, en quins llei pot trobarse que no 's garanteix la llibertat de conciencia escrita en la Constitució: Jo no soch molt fort en lleis, pero 'm sembla que aixó es més qüestió de sentit comú que de legalitat.

Disposi de son *entofrat* amic

J. C.

Arenys de Mont 5 de Mars de 1888.

Estimat company: Diuhenje, despés de pendre 'l calent, vaig anar a passar lo rato cap al teatro de las sardias de carbó, ahort sorti una sardria ab lo disfres acostumat dalt del cubell del esperit sant, dihent als llanutes que 'l ball de gitanos que 's va fer pel Carnaval era molt escandalós, sobre tot per anar las noyas massa curtas de roba; lo tal sardria negra, conegut per *Pérol d'olor*, que no li se altre nom, va dir desde 'l citat cubell que ell no havia vist a las gitanas, pero que li havian dit.

També 'ns va fer una racció a sa manera del enterro civil que 's va fer en aquest poble lo dia 28 del passat Janer, que si mai no recordo *LA TRAMONTANA* del 3 de Febrer ne publicá una

ressenya; donchs, com deyam, mossen *Pérol* críticá molt a la honrada gent que assistí a tal acte, lo que 'm fou pensar si lliensaria aquells brams per no haverhi pogut anar a menjar la palla.

Disposi del seu company que sempre estarà la mira del *Pérol d'olor*

C. T. MELLANCH

Lo dijous de la setmana entrant continuarà aquell judici oral y públich, suspés ja duas vegadas, per una de las innumerables denuncias de LA TRAMONTANA.

Com ja saben nostros llegidors, lo fiscal demana tres anys y set mesos de presó y setentas cinquanta pesetas de multa per nostre director J. Llunas, al qui defensors demanant la lliure absolió nostre apreciat amic lo distingit juriconsult y consequent demócrata federalista Sr. Vallés y Ribot.

Ab tals antecedents no es difícil preveure que la vista será interessant.

Y que no hi faltará públich desitjos de contemplar sòm se reptia als periodistas ab la ganiveta oscada de la llei.

EP

Continúan los miseris entre lo més granet de la trepa monárquica.

A las *interinitats* Montpensieracas é isabelinas s' hi han alegat unyes noticiosas *dimissioneras realistas* que fins en Castell—lo gos de la casa, com si diguessim—amenassa ab que tirará la benevolencia a recó

y será quien siempre ha sido no que nunca ahora ser.

¡Volen que 'ls parli més clar, eh! ¡Ah, fillits d' en Sagasta! ¡Si no los lo fiscal, ray!

Escollin a la orelia y no ho diguin a ningú: Se diu que 'n Montpensier y D. Isabel conspiran per... que la reina regent vol... que en Sagasta fa la cuca... en Cánovas la ramoneta, y tot junt... mala negada fossim si ho entenem... sens perill d' anar d'oros.

Y acabó per no trobarme embolicat sens adornar-men.

EP

La societat de lliure-pensadors de Reus dongué una vetllada lo dia 1.ª del corrent Mars pera honrar la memoria dels 133 nacionals liberals d' aquella ciutat que moriren en igual dia del any 1838 en los camps de Morell y Vilallonga, defensante contra 4.000 carlins.

A la religió, principal fomentadora d' aquella guerra civil y de totas las demás que han ensangrentat nostra patria, se la atacá durament, demostrant lo perjudicial que es a la humanitat y com entorpeix son progrés.

Acudi numerosa concurrencia d' abdós sexes y foren molt aplaudits los traballs que 's llegiren y 's discussos que 's pronunciaren, regnant gran entusiasme y fraternitat.

0

Y 'l derrer diumenje va ferse una manifestació liberal pera portar al cementiri quatre lápidas de marmol ab lo nom dels mártirs de la Llibertat sacrificats a Vilallonga, y varias coronas. La comitiva, presidida pel Ajuntament, va sortir de la plasa de la Constitució, formada per individuos de tots los partits, desde 'l liberal monárquic al socialista anarquista, si be la concurrencia era més numerosa en los grupos federal y socialista.

Arribats al cementiri, feren discursos tres individus dels partits monárquics, un del possibilista y dos dels republicans, essent estrepitosament aplaudits aquestos últims per las ideas avançadas y revolucionarias que proclamaren, puig ja es sapigut que Reus es una de las ciutats més avançadas de la Catalunya liberal.

EP

Varias solemnitats s' anuncian pel próxim 18 de Mars, XVI aniversari de la proclamació de la *Commune* de Paris, primera tentativa de reivindicació dels drets del quart estat y de la emancipació económica del proletariat.

A Granollers se prepara una vetllada prenen-

thi part l'element de las escolas laicas que tan bon resultat han donat en aquesta població com a Sant Celoni, Caldas de Montbuy i altres.

Y aquí a Barcelona tindrà lloch una gran festa lo dissapte dia 17 en lo teatro de Catalunya, prenenthi part, además de varios coneguts socialistas, la incomparable nena Claretta Serra y la simpatica obrera Teresa Claramunt, una gran orquestra, la estudiantina Figaro i altres notabilitats.

✽

Darrera la explosió de gas de Ca la Ciutat, han ocorregut varias desgracias en las obras de la Exposició.

No sembla sino que la vida de l'obrer no valgui res, perquè aixís se succeixen las desgracias en la ditxosa Exposició sens que 's puga exigir cap responsabilitat.

S'han proposat certs tipos de Barcelona suprimir la lam dels obrers per medi de las continuas desgracias.

✽

Lo diumenge passat conmemorà la lliberal població del Vendrell lo XIV aniversari de sa lluita contra 's carlins.

Convé refrescar lo recort dels esforços fets a favor de la Llibertat, pera renovarlos lo dia que vingui.

Que potser no tardi gayre.

✽

Havent rebut traballs de varios *Tercers en discordia* que s'anavan a ficar en la «Polèmica billaresca» sostinguda fins ara per en Peper del Carril y en Triquina, y no sent aixó cosa de prou interés pera ocupar ab ella més temps de atenció de nostres llegidors, havém tallat per lo sa, y de retruch, l'ent carambola ab tots, ha saltat la bola a terra y webém lo joch.

De no ferho aixís, aviat nos trobariam que jugaria tothom y nosaltres pagaríam la casa.

✽

Lo Vaticà se diu que torna a trobar pèls a la qüestió de la parodia de matrimoni civil que 's tracta d'establir a Espanya.

Fa molt bé.

Mentres los governs li tolerin tals excessos, es just que s'aprofiti.

Consultar las llibertats al clero, es pitjor que ferse guardar los quartos per un Rata.

OPINIONS SOBRE LA QUARESMATA

UN PAPANATIS

La butlla comprada ja tinch molt temps ja, com té aixís de ferho tot bon cristià.

Vaig tots los divendres ab lo confessor, puig que en la quaresma aixó es de rigor.

Aquestos preceptes compleixos ab bon zel, per tindre guardada la gloria del cel.

UN MESTRE D'ESCOLA

Quan sento algú que explica que la quaresma ve, de cas no 'n faig cap mica puig sens cuidada 'm té.

Si algun llanús s'expasta perquè ha de dejunar, la meua ditxa es tanta que no 'm cal expantar.

Com que 'l govern no 'm paga l'enderretit que 'm deu, de dejunar ja 'm vaga tot l'any, a pesar meu.

UN RECTOR

Vaja, diguin lo que vulguren, ningú esta millor que jo sobre tot per la quaresma es un gran què 'l ser rector.

Com se tenen tantas butllas als feligresos mortals, jo vaig lo meu gran negoci y guanyo la mar de reis.

Per mi lo temps més propici es aquest, per tindre guany; jira perxet, quins gangs al fus quaresma tot l'any!

UN HOME INAPROPIAT

La quaresma es una farsa tretx pèls monestans, per viure bon regalís tota la seva comparsa.

Y com que 'n aquest tinglado ja 'l comprench perfectament, tota la por que estan fent me te sense cap cuidado.

Y obrant d'un modo molt just sense a 's ella per ser escoltar, menjo y faig, sense reparar, lo que a mi 'n dona més gust.

Si es cert que la quaresma es un temps magre, que huxen tot l'any per mi la puich ben dir; y es tant y tant lo magre que la butlla que ni adóim 'm arriba a 's alente.

L'aspecte sol de casa la desgracia meua situació trista i fatal, puig sols a 'h vi veu embren tristó y miseria tornant un quadru tragich tal com cal.

Si per hipocresia alguna dejunés, molts dies ja per foras ho tinch de fer; per molt magre que sigui la quaresma, més del que jo la passo no ho puich ser.

Aquestes paparrutxas, quan los temps eran menys, ensar que molts rajutats, podien millor passar; però, 'l que ce avuy dia tot aixó son remissions que ja ningú 's pot creure ni se 'l pot escoltar.

Ja es hora que 's aubi aquest ocultament que ab farsas y misteris enganya als ignorants, que 's perdin aquests neos que ab son mèstax críemc als ignorants explotan per viure ells ben ufans.

Lo poble va consentint de tanta hipocresia, ni vol quexas taras que entorpecen lo progrés, y mai que a 's ella los seus, molt prompte vindrá 'l dia que 's cuidará de treurels perquè no tornin més.

Peper Sureda

Passava dissapte al mitj dia un carro carregat de taulons per davant del palau de la Industria de la Exposició, quan va encallar-se de mala manera.

Un reverent que passava comença a martejar al carreter dihentli mil tonterias per treure 'l carro d'aquell pedregal, fins que al últim lo carreter li digué:

«—Ja veurá; de manar tothom ne sab; si vol ajudar-me, agafi 's a la roda.»

«Y com si 's hagués aplicat un misto a un cohet: lo sotana va dispararse entre las riotas dels demés.»

✽

Las autoritats locals de Guissona son de lo que no hi ha en materia de donar pel gust al rector d'aquell poble.

Lo jutje municipal y l'alcalde ara las han pegades en no deixar enterrar ningú al cementiri civil; y no perdonan medi pera evitarho.

Al enterro civil d'un noyet privaren als musichs de que toquessin, y varen negarse del tot a consentir l'enterro no católich del lliure-pensador Francisco Pallerola.

Mes los liberals de Guissona son del morro fort y més durs de pelar que 'l cervell d'un carca, per lo qual tampoch deixaren que passés la seva als llanuts, y no podent al cementiri civil, enterraren al difunt en un hort interin acudian al governador de Lleyda y al jutje de Cervera, que han fet justicia prompte fent desenterrar lo mort del hort y manant a las autoritats locals que li donguessin sepultura al cementiri civil.

La falta d'espai no 'ns permet ocuparnos de la riquesa de detalls que han adornat tals qüestions a Guissona. Basti saber que a unas autoritats complacentas del tot ab lo rector s'hi afegeix que no 's vol torce per cap sotana ni cap vara quan li sobra la rahó.

Lo qual vol dir que si 'l rector desitja plantar la bleda al castell de sos feligresos, no fora extrany que quan menos s'ho pensés li anés de rebot al seu algunainya.

✽

Lo teula verda de Vich diuen que ha fet una estadística per sas ovellas classificant los periódichs que 's poden llegir sens temor a perdre la anima y aquells de quins lectura tenen de guardarse més que de posar los dits al foch.

Agrahim al puput benedictionayre la propaganda que va fent per nosaltres recomanant que no 'ns llegeixin.

¿No 'ns podria proporcionar una excomunió major, pagant lo que siga?

✽

Lo Centre de Católics de Palafrugell obra escolas gratuites pera fer la competencia a la ensenyansa laica.

M'alegro del procediment, porque aixó proba que, fins a pesar seu, tambe 's van civilitzant los partidaris de las tenebras al encendre mistos de teya en oposició a la llum eléctrica de la ensenyansa racionalista.

En la falla reclam que publica dit Centre ab tal motiu, afirma que «viu per la misericórdia del Senyor.»

No ho dubto.

Y quan lo senyor... Poble acabi la misericórdia...

Bonanit carcas.

✽

Una senyoreta de Grenoble (Fransa) que tenia d'heretar una fortuna de 300.000 franchs, va ser invitada a una funció piadosa d'un convent de monjas del que n'havia sigut educanda.

Un cop dintre no la deixaren sortir, dihent a la seva familia que la noya volia ser monja.

Mes la familia aquí no s'entengué de rahons, y després de varias reclamacions inútils, donaren al convent un assaig en tota regla, recuperant a la presonera, que era objecte de tota mena de maltractes pera obligarla a lo que ella no volia consentir.

S'hagués fet aixó a Vigo, y no 's deploraria avuy la mort d'aquella monja.

«Pero fins a quan té de quedar impune lo bandolerisme religiós?»

✽

Per una extraordinaria afició a confirmar sense sagrament han tingut de trasladar lo vicari de Roda a altre punt, puig alguns vehins n'estavan tan tips, que 'l millor dia li haurian pagat la confirmació ab un estofat a la catalana que hauria quedat tip per temps.

Me n'alegro pels de Roda y compadeixo als intellissos que vagin a caure sota aquella sagrada grapa.

✽

Al Circulo de la Union Farnense, de Santa Coloma de Farnés, van donarhi una ventilada 'ls lliberals, y 's carcas van fer corre tota mena d'etizgaladas pera impedir la concurrencia.

Y efectivamente la concurrencia fou numerosa y tot anó millor que podia esperarse.

Los carcas sempre erran bola.

«Ah! y que s'espavillen los de Santa Coloma de Farnés, que m'escriubien que 'ls lliberals s'han comprat varas de grébol y de freixa pera ensenyarlos de viure quan tornin a organisar altre ventilada.»

Carcas ja parar la esquena!

✽

Un feligrés de Vallirana nos conta que 'l dijos gras lo rector enllistó una parella de confessió, becada mistica, casori y missa en menos de tres quaris, per lo cual suposan que va estarlos gran part de las ceremonias, pagadas a racció plena.

Poden consolarse 'ls nuvis de Vallirana. Sempre es preferible que 's estah 'l rector en lo pes de la missa y la confessió, que 'l fornó ó la tendera en sos artichs.

De mantindre burots negres tothom se 'n pot ben estar.

✽

Los butleros se queixan de que 'l negoci minva en aquesta quaresma.

Y es clar, homes.

Ab tants periódichs com tallém llana clate lluda, per forsa s'hi té de comexie en lo bestió.

Esperin que passi la moda de ser religiós per fer fanals.

Y no 's vendrá una butlla ni a barato de fastichs.

TRENCA-CLOSCAS

A SA GUERRA PERA

Formar ab aquestas lletas lo nom d'un poble de Catalunya.

R. P. de Olor

ENIGMA EPIGRAMÀTICH

«Ves quins pesas deu se' la xicota d'en Pasqual, que sempre ensenya en plural lo que en singular no té.»

J. M. L.

SOLUCIONS

A LAS CANONIAS DEL RÚBENO PARAY

XARADA: — Ca-da-lla.

GEROLÍNICH: — Cada terra fa sa guerra.

LA CORRESPONDENCIA AL DIRECTOR

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 4